

Schoolondersteuningsplan

2019-2023

Iedere school heeft een schoolondersteuningsprofiel (SOP). In het SOP hebben we als school beschreven hoe de ondersteuning aan leerlingen binnen de school is georganiseerd. Deze ondersteuning bestaat uit twee delen: de basisondersteuning van de school en de extra ondersteuning die een school biedt voor leerlingen die meer nodig hebben. De extra ondersteuning wordt geboden in samenwerking met het samenwerkingsverband. Onze school is onderdeel van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH). SPPOH ondersteunt scholen bij het vormgeven van passend onderwijs in Haaglanden. Wilt u meer informatie over passend onderwijs op onze school of in de regio, lees dan ons SOP of bezoek de website van SPPOH www.sppoh.nl.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Visie en Missie op ons onderwijs	2
1.1 Inleiding	
1.2 Kenmerken basisschool Wonnebald	
Hoofdstuk 2 Zorgstructuur	4
2.1 Algemeen	
2.2 Leerlingvolgsysteem	
2.3 Zorgniveau	
2.4 Cyclus van groepsbesprekingen	
2.5 Aanmelden bij de Intern Begeleider	
2.6 Kinderbespreking	
2.7 Taken en verantwoordelijkheden Intern Begeleider	
2.8 Onderwijsondersteuning	
2.9 Multidisciplinair overleg	
2.10 Ontwikkelingsperspectief	
2.11 Aanvraag individueel arrangement of toelaatbaarheidsverklaring S(B)O	
2.12 Grenzen van de ondersteuning	
Hoofdstuk 3 Toetsen	10
3.1 Algemeen	
3.2 Toets kalender	
3.3 De eindtoets	
Hoofdstuk 4 Samenwerkingsverbanden	13
4.1 Samenwerkingsverband SPPOH	
4.2 IB overleg	
4.3 Zorgpartners	
Hoofdstuk 5 Overgangscriteria	13
5.1 Visie op doubleren	
5.2 Verlenging kleutertijd	
5.3 Doubleren in de onderbouw	
5.4 Tijdpad procedure doubleren	
5.5 Versnelling schoolloopbaan	
Hoofdstuk 6 Jaarplanningen	15
6.1 Jaarplanning kleuterbouw	
6.2 Jaarplanning onderbouw	
Hoofdstuk 7 ontwikkelplan	19

Hoofdstuk 1 Visie op ons onderwijs

1.1 Inleiding

Wonnebald is een Vrijeschool. Verschillen tussen leerlingen zijn het vertrekpunt van ons schoolse handelen en begeleiden. Drempels die de toegankelijkheid van de school of de deelname aan het onderwijsproces belemmeren worden zoveel mogelijk bestreden (Passend Onderwijs). We streven naar een planmatige aanpak van de leerlingenzorg. Deze leerlingenzorg dient zoveel mogelijk plaats te vinden in de groep.

De directe zorg voor de kinderen ligt bij de groepsleerkracht. De groepsleerkracht krijgt ondersteuning van de intern begeleider. Door middel van handelingsgericht werken sluit de school zoveel mogelijk aan bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Onze school is aangesloten bij het Samenwerkingsverband SPPOH.

1.2 Kenmerken van het onderwijs op basisschool Wonnebald.

Antroposofisch mensbeeld

Het mensbeeld vormt de achtergrond van het leerplan. De mens is niet alleen een fysiek, maar ook een geestelijk wezen met eigen motieven en talenten. Het onderwijs zoekt het unieke van ieder kind en sluit daarbij aan. Onderwijs is voor onze school niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van het vuur. De lesstof is leerstof voor de ontwikkeling van het kind in al zijn facetten.

In ons onderwijs staat de integrale ontwikkeling van de kinderen centraal. Onder integrale ontwikkeling verstaan we een evenwichtige ontwikkeling van denken, voelen en handelen. Anders gezegd; van kennis, sociaal emotionele ontwikkeling en vaardigheden. Deze drie aspecten komen in de pedagogie aan bod en de leerkrachten geven hier in concrete situaties vorm aan. Spel, beweging, verschillende werkvormen, kunstzinnige activiteiten en verhalen uit de wereldliteratuur zijn enkele van de middelen die de leerkracht hiervoor inzet.

Levensbeschouwing

De school staat open voor alle kinderen, ongeacht hun religieuze richting of levensbeschouwing. Dat betekent dat de vrijheid van ouders om hun kinderen in de eigen richting of levensbeschouwing op te voeden, volledig wordt gerespecteerd. Ditzelfde respect verwachten wij voor de (Christelijke) jaarfeesten van de school. Leerlingen moeten hierbij aanwezig zijn.

Onze school is aangesloten bij de Vereniging van Vrijescholen waarbij ruim negentig vrije scholen zijn aangesloten.

Ontwikkelingsbehoeften kleuters

We proberen het onderwijs te laten aansluiten op de ontwikkelingsbehoeften van het kind. We vinden het pedagogisch onderscheid tussen kleuterklas en onderbouw belangrijk. Dat brengen we met de term kleuterklas en klas 1 t/m 6 tot uitdrukking. De kleuter leert veel,

maar mag dat spelenderwijs doen. Basisschool Wonnebald heeft 3 kleuterklassen. Een gedeelte van de kinderen stroomt door via antroposofisch kinderdagverblijf Olles Huis dat in ons pand is gevestigd. De benadering van een 4 jarig kind is duidelijk anders dan van een 6 jarig kind. Een zes jarige krijgt een grotere verantwoordelijkheid en oefent met zelfstandig werken.

Overstap naar de eerste klas

Als de kleuter overstapt naar de eerste klas, is het kind schoolrijp. Schoolrijpheid hangt niet alleen af van de kalenderleeftijd van het kind. Ook andere factoren spelen een rol, zoals de rijpheid op het gebied van de sociaal-emotionele en motorische vaardigheden, de denkontwikkeling en de vaardigheden voor het aanvankelijk lezen en rekenen. Te denken valt hierbij aan het kunnen focussen, het doelgericht spelen, taakbesef, concentratie, het abstracte begripsvermogen en de lichamelijke ontwikkeling. Om goed te kunnen beoordelen of een kind schoolrijp is, is er nauw overleg tussen de leerkrachten, de intern begeleider van de school en de ouders. Ieder jaar is er op school ook een aparte ouderavond over het thema schoolrijpheid. Bij alle kleuters wordt een schoolrijpheidsonderzoek afgenomen. Dit wordt door een kleuterleerkracht afgenomen. Het kan zijn dat er uit dat onderzoek komt dat een kind nog een jaar langer in de kleuterklas blijft. (Bijlage 1:leerrijpheidsonderzoek). Het uiteindelijke besluit wordt door de school genomen.

Ontwikkeling klas 1 tot en met 6

De onderstaande beschrijving geeft de psychologische ontwikkeling weer die de leerling in grote lijnen doormaakt in zijn groei van 1^e naar 6^e klasser. We schetsen hiermee het *algemene* beeld; natuurlijk kan de ontwikkeling van een individuele leerling hiervan afwijken. De leerkracht houdt rekening met diversiteit.

Klas 1 Als het kind naar de eerste klas gaat, is de kleutergestalte met mollige handjes en kleuterbuik aan het verdwijnen. De tandenwisseling is al bezig of gaat beginnen. Een nieuwe ontwikkelingsfase breekt aan. De eersteklasser wil leren, weten en kunnen. Echter nog niet in abstracte theorieën, maar in levende beelden. Een eersteklasser leert niet alleen met zijn hoofd, maar ook met zijn hart en handen. Voor de eersteklasser is iets pas waarachtig als hij het kan beleven en doen.

Klas 2 Tweedeklassers maken een dynamische levensperiode door. De eerste zevenjaarsperiode is afgesloten, maar de fantasie en beweeglijkheid zijn nog volop aanwezig. Er vindt een verandering plaats in het denken. Het gaat van waarnemen over naar een beeld opbouwen.

Klas 3 De derdeklasser is harmonisch en vaak sterk groepsgericht. Een derde klasser is in staat herinneringen op te bouwen die niet meer gebonden zijn aan incidenten. Blik is meer naar buiten gericht. In deze klas wordt het fundament voor het leren gelegd.

Klas 4 De kinderen zijn nu 9-10 jaar. Op deze leeftijd verdwijnt de vanzelfsprekendheid waarmee het kind alles opneemt. Meester of juf is niet langer de natuurlijke autoriteit die alles weet en kan; In de vierde klas ontstaat een breuk tussen het 'ik' en de 'wereld'. Het kind voelt zich teruggeworpen op zichzelf, is soms eenzaam en kan een sterk bewustzijn van de

dood hebben. De vierde klasser bekijkt zichzelf en de ander met een kritisch oog. Vanaf klas 4 wordt er huiswerk meegegeven als voorbereiding op het voortgezet onderwijs. In lagere klassen worden er soms opdrachten meegegeven om thuis te doen.

Er vindt een verandering plaats in het gevoelsleven. De intimiteit is gebroken. Het kind beleeft zijn Ik tegenover de wereld, niet meer als 'deel van' de wereld.

Klas 5 De scheiding tussen het 'ik' en de 'wereld' heeft ook een positieve zijde. De eigen individualiteit wordt beter beleefbaar. Eerst aarzelend en schoksgewijs, maar gestaag groeit het vermogen de wereld nauwkeurig en objectief waar te nemen. De vijfde klasser straalt zowel fysiek als geestelijk uit in evenwicht te zijn. De harmonie is weer hersteld. Vanuit deze constitutie kun je gaan leren en wordt de wereld voor de kinderen groter.

Klas 6 De kinderen zijn ongeveer 12 jaar oud en de prepuberteit dient zich aan. Meisjes en jongens gaan vanaf nu een verschillende ontwikkelingsweg. Een zesdeklasser hecht nog sterk aan een volwassene die ze kunnen vertrouwen. Zijn veiligheid en zekerheid ontleent hij aan vertrouwde situaties en redelijke grenzen en regels. Het logisch redeneren en gelijk behalen wordt een interessante en spannende bezigheid. Hiermee legt de zesdeklasser de basis voor een zelfstandig oordeelsvermogen. De zesdeklassers bewegen zich tussen geborgenheid en ontdekking, begrenzing en vrijheid. Zeker in deze leeftijd moet de leerstof echte interesse opwekken. In hun zoektocht naar het wankel evenwicht, is het belangrijk dat de leerling door de leerkracht wordt gezien en begrepen.

Hoofdstuk 2 De zorgstructuur

2.1 Algemeen

Dit ondersteuningsplan is primair bedoeld voor alle teamleden van Wonnebald. In dit plan staat beschreven hoe we te werk gaan met betrekking tot het volgen van de leerlingen in hun ontwikkelingen en onderwijsbehoeften.

De leerkrachten gebruiken voor het vormgeven van hun dagelijkse lessen de leerlijnen voor taal, rekenen/wiskunde, sociaal-emotionele vorming en de kunstzinnige vakken, die per leerjaar zijn beschreven. Elk leerjaar wordt opgedeeld in een aantal perioden waarin telkens één vak centraal staat (het *periode-onderwijs*). Daarnaast worden, in dagelijkse oefeningen, de reken- lees- en spellingsvaardigheden verder ingeslepen en bijgehouden. De leerkracht beschrijft per periode de doelen en de lesactiviteiten in een periodeplan.

In principe volgen alle leerlingen de basisleerlijn. Voor sommige leerlingen kan de leerkracht hiervan afwijken, als de onderwijsbehoefte van de leerling voor het betreffende vak sterk afwijkt van de standaard. In deze gevallen kan de leerkracht besluiten tot het aanpassen van de doelen, de instructie, (bv. verlengde instructie) en/of de oefenactiviteiten.

2.2 Leerlingvolgsysteem en werken met handelingsplannen

Basisschool Wonnebald werkt sinds september 2014 met het leerlingvolgsysteem 'ParnasSys'. Hier worden toetsgegevens, streefdoelen, periodeplannen, individuele handelingsplannen, verslaglegging van oudergesprekken en leerlingbesprekingen en alle andere belangrijke zaken omtrent een kind/groep en observaties in genoteerd. Dit is op aanvraag inzichtelijk voor ouders.

Ook de leerlijnen voor taal, rekenen/wiskunde, sociaal-emotionele vaardigheden, toneel en

schilderen, staan vermeld in het digitale leerlingvolgsysteem.

2.3 Zorgniveau

Basisschool Wonnebald werkt met zorgniveau's. Dit zorgniveau geeft de mate aan waarin een leerling zorg nodig heeft. Tijdens het oudergesprek (halfjaarlijks) wordt de geboden zorg en het zorgniveau besproken en wordt het verslag altijd van handtekening voorzien door de ouders. Hieronder een beschrijving van de verschillende niveaus:

Ondersteuningsniveau 1

Dit omvat de basisleerlijnen van de school met de daarbij behorende interventies, differentiaties en werkvormen.

Ondersteuningsniveau 2

Binnen dit zorgniveau wordt aan de leerlingen extra zorg gegeven in de klas middels verlengde instructie en eventueel andere werkvormen. De leerkracht overlegt indien nodig met andere collega's, de intern begeleider of aan externe hulp.

Ondersteuningsniveau 3

Binnen dit zorgniveau krijgt de leerling hulp buiten de klas middels de r.t.-er of onderwijsassistente. Het kan ook zijn dat een leerling externe hulp krijgt door b.v. een reken r.t.-er.

Ondersteuningsniveau 4

De lesstof zoals het in de klas wordt gegeven sluit niet aan op de onderwijsbehoefte van een leerling. De leerling krijgt een eigen leerlijn.

Ondersteuningsniveau 5

Als de onderwijsbehoefte niet binnen de ondersteuningsmogelijkheden van de school valt dan wordt een verwijzingstraject ingezet naar een andere vorm van onderwijs. Hierbij volgen wij de procedure van het samenwerkingsverband SPPOH.

Mochten ouders het niet eens zijn met school over de te nemen stappen in een zorgtraject, dan is het belangrijk om dmv getekende gespreksverslagen de historie met ouders te kunnen bespreken en zodoende de noodzaak toe te lichten.

In samenspraak met de intern begeleider en de leerkracht coördineert de intern begeleider de zorg die buiten de klas plaatsvindt. In de onderbouw klassen wordt in de leerlijn gewerkt en wordt er een handelingsplan gemaakt. Bij de kleuters wordt er vanuit het groepsplan indien nodig een individueel handelingsplan gemaakt.

Het zorgniveau van een gehele klas wordt bepaald naar aanleiding van de individuele zorgniveau's. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat de klas als geheel extra ondersteuning nodig heeft, of de klas kan een vol is vol verklaring krijgen, waardoor er ruimte en tijd blijft om de zorgleerling(en) in de klas te blijven begeleiden (Bijlage 2: formulier zorgzwaarte van een klas). De IB bepaalt uiteindelijk wat de zorgzwaarte van een klas is.

Voor de kinderen die mogelijk dyslectisch zijn volgen we een dyslexieprotocol. We volgen het protocol van RIWD voor dyscalculie.

2.4 De cyclus van groepsbesprekingen

Tweemaal per jaar zijn er groepsbesprekingen tussen de leerkracht en de intern begeleider. Dit vindt plaats in februari en in juni voor klas 2 t/m 6. Zorgleerlingen worden echter vaker besproken. In de onderbouw wordt de trendanalyse van de toetsresultaten meegenomen. Bij de kleuters vindt drie maal per jaar een groepsbespreking plaats in september, februari en juni. In de maand mei worden de oudste kleuters besproken naar aanleiding van het schoolrijpheidsonderzoek. Hierbij zijn de toekomstige leerkrachten van klas 1 aanwezig. Oudste kleuters die naar klas 1 gaan worden besproken in de pedagogische vergadering voor de zomer.

Een week voorafgaand aan het gesprek zorgt de leerkracht dat alle relevante informatie in Parnassys staat. De intern begeleider doet vooraf een klassenconsultatie waarin zorgvragen van de leerkracht worden meegenomen.

2.5 Aanmelden bij IB

Als de leerkracht buiten deze 2 momenten een leerling wil bespreken dan kan dat ook. De leerkracht kan een gesprek/klassenconsultatie aanvragen bij de intern begeleider. In samenspraak wordt besloten of een leerling naar een ander zorgniveau met daarbij behorende handelingsplannen moet worden omgezet.

2.6 Kinderbespreking

De kinderbesprekingen hebben een belangrijke plek binnen de school gekregen het afgelopen schooljaar. Doel is om als team je extra met een kind en zijn/haar problematiek te verbinden en samen te zoeken naar mogelijke manieren om bepaalde hindernissen op de ontwikkelingsweg van een kind weg te nemen.

Tijdens de tweewekelijkse vergaderingen staat één leerling van de school centraal waar de leerkracht vragen over heeft en het advies zoekt van zijn collega's.

De kinderbespreking kan ook worden ingezet om een klas te bespreken. Waarbij de leerkracht handvatten aangereikt krijgt van zijn of haar collega's om bepaalde groepsdynamiek of beleving aan te pakken.

Een kind of klassenbespreking wordt geïnitieerd door de leerkracht of door de IB.

2.7 Taken en verantwoordelijkheden intern begeleider

- Ondersteunen en begeleiden van leerkrachten bij begeleiding van leerlingen die behoefte hebben aan extra ondersteuning in de klas, zowel aan de onderkant (zwakke leerlingen) als aan de bovenkant (begaafde leerlingen);
- Aanschaf en beheer van remediërende en verrijkende materialen;
- Coördineren van de zorg binnen de school d.m.v. groeps- en leerlingbesprekingen;
- Uitzetten van visie en beleid t.a.v. de ondersteuning op school;
- Contacten onderhouden met externe deskundigen en instanties;
- Inwinnen van informatie en verstrekken van informatie t.a.v. leerlingen;
- Bijwonen van besprekingen en overleg buiten de school (Samenwerkingsverband, IB

- overleg van de Stichting);
- Monitoring van het gegeven onderwijs en ondersteuning bij het kwalitatief goed uitvoeren van de leerlijn;
- Aansturen van de zorg die door RT e.a. wordt gegeven.

2.8 Onderwijs ondersteuning

Voor leerlingen die extra ondersteuning op één of meer gebieden nodig hebben, zijn er de volgende mogelijkheden:

Extra hulp van de leerkracht, binnen de klas

De leerkracht stelt voor de leerling een individueel plan op, zo nodig met hulp/advies van de intern begeleider of coördinator taal, rekenen of SEO. Het plan en de resultaten hiervan, worden besproken tijdens de leerlingbespreking. Dit staat beschreven in het didactisch groepsoverzicht.

Individuele didactische of pedagogische hulp van de remedial teacher of klassenassistent

Leerlingen die gebaat zijn bij remediering of aangepaste instructie buiten de klas, kunnen, individueel of in een klein groepje, ondersteuning krijgen van de onderwijsassistent (OA) of de remedial teacher (RT). De intern begeleider beslist in overleg met de leerkrachten welke kinderen hiervoor in aanmerking komen (op basis van type hulpvraag en prioriteit). De intern begeleider bespreekt met de OA en RT het handelingsplan en zet dit op schrift.

Trajecten vinden in principe plaats vanaf september tot februari en vanaf februari tot juli. De intern begeleider monitort de begeleiding. Van de behandeling wordt een logboek bijgehouden. De handelingsplannen worden geëvalueerd. Bij de kleuters lopen de handelingsplannen van september tot dec, van januari tot mei en van mei tot de zomer.

Begeleiding door de schoolmaatschappelijk werker

De schoolmaatschappelijk werker die (via de St. Xtra+) aan de school verbonden is kan de volgende ondersteuning bieden:

- wekelijkse gesprekken met individuele leerlingen, gericht op gedrag, welzijn, omgaan met emoties
- het geven van trainingen sociale weerbaarheid, faalangstreductie of sociale vaardigheden
- het ondersteunen van ouders bij het zoeken naar hulpverleningsmogelijkheden buiten de school
- het geven van opvoedingsadviezen aan ouders.

Voor de inschakeling van de SMW is toestemming van de ouders nodig. De intern begeleider is verantwoordelijk voor de aanmelding en het invullen van het aanmeldingsformulier. De intern begeleider zorgt er ook voor dat bij evaluatie of afronding de gegevens van de SMW worden teruggekoppeld naar de leerkracht.

De JoTi-training

Speciaal voor kleuters wordt er een training gegeven in het herkennen van en omgaan met emoties bij jezelf en de ander. De kleuterleerkrachten selecteren de kleuters die baat kunnen hebben bij deze training. De intern begeleider beslist welke leerlingen kunnen deelnemen, rekening houdend met het maximale aantal en aard van de problematiek. Ouders moeten hiervoor toestemming geven.

2.9 Multidisciplinair overleg (MDO)

Leerlingen, bij wie de hulpvraag onduidelijk of complex is, kunnen worden besproken in het Multidisciplinair Team (MDT). Dit team bestaat uit de volgende personen:

- de onderwijsadviseur SPPOH
- de schoolmaatschappelijk werker
- de schoolarts
- de schoolverpleegkundige
- de intern begeleiders
- In sommige situaties een externe deskundige

Het MDT komt maandelijks bij elkaar. Zorgen rondom individuele leerlingen worden tijdens dit overleg besproken en van meerdere kanten bekeken. De ouders van de betreffende kinderen worden uitgenodigd bij dit MDO aanwezig te zijn. De leerkrachten stellen samen met de IB een hulpvraag op.

Bespreking in het MDO of Zorgteam kan zowel door de leerkracht, de intern begeleider, de SMW of de schoolarts/schoolverpleegkundige worden geïnitieerd. De IB draagt zorg voor de organisatie en verslaglegging van het MDO.

Het MDO heeft de volgende taken:

- Het geven van adviezen voor verder onderzoek, bv door
 - een oproep bij de schoolarts of verpleegkundige
 - aanmelding voor een psychologisch onderzoek
 - aanmelding voor een anamnestiche gesprek met ouders bij de maatschappelijk werker
 - een klassenobservatie en adviesgesprek met de leerkracht door de onderwijsadviseur
 - doorverwijzing naar de schoolcontactpersoon van het CJG.
 - inschakeling van de contactfunctionaris van het Steunpunt Autisme
 - inschakeling van een adviseur van De Loodsboot (ambulante begeleiding voor gedragsproblematiek op school)
- Het volgen van de leerlingen die in een hulpverleningstraject zitten
- Het nemen van de beslissing voor de aanvraag van een individueel arrangement of een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal (basis)onderwijs.

De intern begeleider koppelt het besprokene in het MDO terug naar de leerkracht, het MDT en de ouders. Ouders moeten het gemaakte MDO verslag ondertekenen.

2.10 Ontwikkelingsperspectief (OPP)

Er wordt een ontwikkelingsperspectief geschreven voor leerlingen die

- zowel een eigen leerlijn voor taal als voor rekenen hebben, en/of
- naar verwachting zullen uitstromen naar VSO, PrO of LWOO en/of
- vanuit het SPPOH een individueel arrangement toegewezen hebben gekregen of kunnen krijgen.

Een OPP wordt indien nodig normaliter pas geschreven vanaf klas 4. Mocht het echter al vroegtijdig duidelijk zijn dat de leerling de referentieniveaus van het basisonderwijs niet gaat halen, dan kan dit ook al eerder worden opgesteld. Ook als er ondersteuning vanuit het SPPOH wordt aangevraagd wordt een OPP opgesteld.

Of en wanneer er een OPP nodig is, wordt in onderling overleg tussen leerkracht en IB vastgesteld.¹

2.11 Aanvraag individueel arrangement of toelaatbaarheidsverklaring S(B)O

Wanneer de zorgbehoefte van een leerling de school te boven gaat, kan besloten worden tot het aanvragen van een individueel arrangement of een toelaatbaarheidsverklaring S(B)O (speciaal onderwijs).

Hier wordt pas toe overgegaan als de volgende stappen zijn gezet:

- er is hulp geboden binnen en/of buiten de klas; deze hulp heeft onvoldoende effect gehad
- de leerling is besproken in het MDO en in een Zorgteam
- er heeft nader onderzoek plaatsgevonden (didactisch en/of psychologisch en/of medisch) om de belemmeringen en de onderwijsbehoefte van de leerling duidelijk te krijgen
- er is een OPP opgesteld

De ouders worden in dit traject zoveel mogelijk meegenomen.

De intern begeleider zorgt voor de administratieve afwikkeling van de aanvraag, volgens de procedures van het SPPOH.

2.12 Grenzen van de ondersteuning

Onze school wil zoveel mogelijk leerlingen onderwijs bieden en daarbij tegemoet komen aan de talenten, behoeften en beperkingen van ieder individueel kind., Er zijn echter leerlingen die wij niet kunnen opvangen omdat onze expertise, onze formatieomvang of de kenmerken van ons schoolgebouw hiervoor te kortschieren.

Het gaat daarbij om

- Leerlingen met emotie-regulatieproblemen die van dien aard zijn dat met enige regelmaat een time-out buiten de klas nodig is.

Toelichting: Onze school heeft geen extra ruimte voor een time-outplek. Ook zijn er te weinig ambulante medewerkers binnen de school beschikbaar die op wisselende momenten extra ondersteuning kunnen bieden.

- Leerlingen die moeten worden verschoond, gevoed en/of medicatie toegediend moeten krijgen.

1

Toelichting: De school beschikt niet over een vaste, rustige ruimte waarin deze handelingen kunnen plaatsvinden.

- Leerlingen met ernstige leerproblemen (ZMLK-niveau) waardoor het onderwijs zich vooral moet richten op praktische zelfredzaamheid.

Toelichting: Het schoolteam beschikt niet over voldoende expertise om dit onderwijs vorm te geven.

- Leerlingen die, bij binnenkomst op school, de Nederlandse taal niet of nog weinig beheersen.

Toelichting: Onze school heeft geen breed gedeelde expertise met betrekking tot NT2 onderwijs en geen NT2 beleid. Leerlingen die gebaat zijn bij opvangonderwijs voor nieuwkomers worden doorverwezen naar één van de 16 daartoe speciaal uitgeruste en gefaciliteerde scholen in Den Haag.

Hoofdstuk 3 Toetsen

3.1 Algemeen

Voor het verkrijgen van didactische informatie wordt op Basisschool Wonnebald gebruik gemaakt van landelijk genormeerde toetsen. Alle toetsen in dit kader hebben een COTAN-goedkeuring. Wij werken met CITO en SV toetsen. Waar voorhanden gebruiken wij de nieuwste versies.

3.2 Toets kalender

De kleuters worden het gehele schooljaar systematisch gevolgd met behulp van het kleutervolgsysteem van de Begeleidingsdienst Vrije Scholen. Met dit volgsysteem worden de leerlingen gevolgd op de volgende gebieden: motorische ontwikkeling, gevoelsontwikkeling, taalontwikkeling en rekenontwikkeling. Bij onvoldoende vaardigheden op het gebied van taalontwikkeling, wordt er bij de oudste kleuters extra ondersteuning ingezet en waar nodig de TAK afgenomen. Wanneer kleuters opvallen bij motorische ontwikkeling en gevoelsontwikkeling wordt de leerling besproken met de intern begeleider en (mogelijk) in de kinderbepreking. Ook is er een kijkwijzer spelontwikkeling die wordt ingezet, wanneer er twijfel is over de ontwikkeling. Bij alle oudste kleuters wordt een leerrijpheidsonderzoek uitgevoerd, onderdelen hierbij zijn: motoriek, sociaal emotionele ontwikkeling, auditieve waarneming, visuele discriminatie en rekenvoorwaarden.

TOETSKALENDER	SEPT	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUNI	JULI	AUG
KLEUTERS												
Leerrijpheid						X						
KLAS 1												
Herfst signaal		X										
Cito Leestechneik						X				X		

DMT										X*		
SVT spelling						X				X		
Cito rekenen 3.0					X					X		
KLAS 2												
DMT		X*			X					X		
SVT spelling					X					X		
Cito Rekenen 3.0					X					X		
SVT Begr lezen					X							
SVT hoofd rek					X							
KLAS 3												
DMT		X			X					X		
SVT spelling					X					X		
Cito rekenen 3.0					X					X		
SVT Begr lezen					X							
SVT hoofd rek					X							
KLAS 4												
DMT		X			X					X		
SVT spelling					X							
Cito rekenen 3.0					X					X		
SVT Begrijpend					X							
ZIEN		X						X				
KLAS 5												
AVI		X										

Cito Spelling					X					X		
Cito Spelling Werkw.					X							
Cito 3.0 Rekenen					X					X		
SVT hoofdrekenen					X					X		
Cito Begrijpend lezen					X							
TOETSKALENDER	SEPT	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUNI	JULI	AUG
ZIEN		X										
KLAS 6												
AVI		X										
Cito Spelling			X									
Cito Spelling Werkw.			X									
Cito 3.0 Rekenen			X									
Cito Begrijpend lezen			X									
ZIEN		X										
IEP toets								X				

Conditie voor afname

Voor zuivere toets resultaten is het van belang optimale condities te creëren bij de toets afname. De volgende afspraken gelden op Basisschool Wonnebald:

- De instructies en condities voor afname in de handleiding worden gevolgd
- De tafels staan uit elkaar tijdens het toetsen
- De toetsen worden bij voorkeur 's morgens afgenomen
- Leerkrachten lezen de instructie goed door en zorgen voor een prettige, ontspannen sfeer

- Tijdens de toetsweken heerst er rust in de school
- Kinderen met leesproblemen worden voorgelezen of er wordt een digitale versie afgenomen (IEP).

Kinderen met een ontwikkelingsvertraging – of voorsprong

In principe worden bij alle leerlingen de toetsen afgenomen die horen bij de groep. Leerlingen met een OPP worden op hun eigen niveau getoetst, zoals aangeven in het OPP. Leerlingen met een E-score op een toets (Cito-score) of een d.l.e. (didactische leeftijd) dat <12 maanden onder het d.l. ligt (SVT-score), worden teruggetoetst. Leerlingen die meerdere keren een A /I score behalen (Cito-score) of een d.l.e. behalen dat >12 maanden boven het d.l. ligt, kunnen, in overleg met de intern begeleider, worden doorgetoetst. Vooruit en terug toetsen wordt altijd overlegd met de intern begeleider.

Rol intern begeleider

De intern begeleider heeft de taak om de toetsweken voor te bereiden en te evalueren. Dit houdt in:

- Toetsen aanschaffen
- Per schooljaar een toets kalender maken
- Voorafgaand aan de toetsweek de leerkrachten informeren over de afname en over individuele leerlingen die een afwijkende toetsversie moeten maken
- Controleren of de toetsresultaten juist zijn ingevoerd in Parnassys
- Toets periode evalueren
- Toetsgegevens analyseren op school-, groeps- en leerlingniveau. Dit gebeurt deels tijdens de besprekingen, die na de toetsweken plaatsvinden; deels in een pedagogische vergadering.

3.3 De eindtoets

We nemen deel aan de IEP toets en nemen die af op de landelijk voorgeschreven twee dagen rond de Pasen.

Wanneer een leerling voldoet aan de didactische criteria voor LWWO of PRO wordt voor deze leerling een NIO en/of SEO aangevraagd via het BOVO.

Leerlingen met een IQ onder de 70 zullen niet deelnemen aan de IEP.

Hoofdstuk 4 Samenwerkingsverbanden

4.1 Samenwerkingsverband SPPOH

Onze school is een onderdeel van de zorgstructuur binnen het samenwerkingsverband SPPOH. We volgen de procedures die zijn opgesteld binnen dit samenwerkingsverband.

4.2 IB overleg Vrije Scholen

Wonnebald is onderdeel van de stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid Holland.

Sinds 2015 is de SVZH een stichting en valt Basisschool Wonnebald onder deze stichting.

We proberen van elkaar te leren en zoveel mogelijk 1 lijn te trekken in de toetsen, leerlingvolgsysteem, aannamebeleid etc. Sinds 2 jaar is er 6 keer per jaar een gezamenlijk IB overleg, voorzitter is Joke Rutgers, medewerker onderwijskwaliteit voor de SVZH.

4.3 Zorgpartners

Bij het vormgeven van de interne zorg kunnen we een beroep doen op de volgende zorgpartners:

- CJG Loosduinen
- SMW+ van Xtra
- HCO
- BVS
- De Loodsboot
- Praktijk 'José Laros'
- Praktijk 'Ruimte voor ontwikkeling'
- Rekenpraktijk Ingrid Wensveen
- Rekenpraktijk Barbara Wentink

Hoofdstuk 5 Overgangscriteria

5.1 Visie op doubleren

Een leerling moet zo goed mogelijk begeleid worden bij het doorlopen van een ononderbroken ontwikkeling. Het uitgangspunt van onze school is dat leerlingen alleen in uitzonderlijke gevallen doubleren. In principe doubleert een kind maximaal één keer *in* haar/zijn schoolloopbaan. Dit wordt in overleg met leerkracht, intern begeleider en ouders besproken. De school heeft hierin altijd de beslissende stem.

5.2 Verlenging kleutertijd

Een leerkracht kan doorgaans goed aangeven waarom een kind nog niet leerrijp is. De specifieke ontwikkeling van een kind kan altijd een reden zijn om de doorstroming naar klas 1 nog even uit te stellen. De school heeft daar dan gegronde redenen voor en kan die uitleggen aan de ouders. Dit zal tijdig met de ouders worden besproken. De school zal in dit geval een individueel handelingsplan opstellen voor het volgend schooljaar.

5.3 Doubleren in de onderbouw

De volgende redenen kunnen aanleiding zijn tot een doublure jaar:

1. Een achterstand in de ontwikkeling in de groepen 1 en 2. Nog niet schoolrijp voor de lagere school.
2. Problemen in de thuissituatie, waardoor de leerling lange tijd minder goed heeft kunnen functioneren.
3. Lichamelijke problemen waardoor de leerling lange tijd heeft moeten verzuimen en een grote achterstand heeft opgelopen.
4. Sociaal-emotionele problemen.
5. Cognitieve problemen die herhalen van een leerjaar wenselijk maken. Door doubleren krijgt de leerling langer de tijd om de leerstof eigen te maken.

Als een kind gedoubleerd heeft en in een volgende groep niet in staat is om het programma van de betreffende groep te volgen, volgt een onderzoek. Afhankelijk van de uitslag van het

onderzoek kan een kind gaan werken met een eigen leerlijn of kan verwijzing plaatsvinden naar een andere vorm van onderwijs.

5.4 Tijdspad procedure doubleren

- In februari worden tijdens de groepsbespreking de leerlingen besproken waarvan de leerkrachten zitten blijven overwegen.
- Aansluitend aan de bovengenoemde groepsbespreking wordt met de ouders besproken dat hun kind waarschijnlijk zal doubleren. Er wordt met de ouders besproken hoe er met de leerling gewerkt gaat worden.
- Afhankelijk van de uitvoer van het handelingsplan wordt uiterlijk 3 weken voor het einde van het schooljaar de definitieve beslissing genomen.
- Indien er gedoubleerd wordt maakt de leerling in kwestie nog voor de zomervakantie kennis met zijn of haar nieuwe leerkracht en klas.

5.5 Versnelling schoolloopbaan

In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk om een klas over te slaan. Deze beslissingen worden zorgvuldig genomen in het MDO.

Hoofdstuk 6 Jaarplanningen

6.1 Jaarkalender Kleuterbouw

Maand	Wat	Wie	Opmerkingen
okt	1 ^e ronde Groepsbesprekingen - IB'er kijkt naar alle kleuters in de les - Leerkracht werkt het leerlingvolgsysteem bij (leeftijd 4, 4.5, 5 4n 6 jaar +onderwijsbehoeften) - Gesprek vindt plaats waarin zorgniveau's worden besproken - Verslag groepsbespreking zet de IB in Parnassys bij de des betreffende leerling	IB/Leerkracht	
okt/nov	- Oudergesprekken vinden plaats - Verslagen wordt getekend in Parnassys gezet	Kleuterleerkracht	
jan	Informatieavond Leerrijpheid	IB'er, kleuter Leerkracht	IB'er inschakelen bij moeilijke situaties

feb	<p>2^e ronde Groepsbesprekingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - IB'er kijkt naar alle kleuters in de les - Leerkracht werkt het leerlingvolgsysteem bij + onderwijsbehoeften - Gesprek vindt plaats waarin zorgniveau's worden besproken - Alle oudste kleuters wordt een leerrijpheid onderzoek afgenomen. - Verslag groepsbespreking zet de leerkracht in Parnassys bij de des betreffende leerling 	IB/Leerkracht	Bewaken van tijdspad
feb/mrt	<ul style="list-style-type: none"> -leerrijpheid onderzoeken eerste ronde voorlopig besluit IB'er kijkt mee in de klas naar twijfel/zorg kinderen 	Leerkracht	Bij knelpunten geeft de leerkracht aan dat assistentie nodig is. Handelingsplannen worden geschreven.
mrt	<ul style="list-style-type: none"> - Oudergesprekken vinden plaats waar nodig wordt schoolrijpheid besproken met de ouders - Verslagen wordt getekend in Parnassys gezet 	Kleuterleerkracht	
Mrt-mei	Uitvoer extra handelingsplan twijfelgevallen (groeve motoriek)	Kleuterleerkracht	
mei	definitief maken klas 1	kleuterleerkrachten, IB'er, klas 1 leerkrachten.	
Mei tot zomer	Uitvoer extra HP voor kinderen die naar klas 1 gaan (taal, fijne en grove motoriek, sociaal-emotioneel)	kleuterleerkrachten	
Voor zomer	Overdracht naar 1 ^e klas in PV	Kleuterleerkrachten	

6.2 Jaarkalender Onderbouw

Maand	Wat	Wie	Opmerkingen
okt/nov	<ul style="list-style-type: none"> - Oudergesprekken vinden plaats - Verslagen wordt getekend in Parnassys gezet 	Leerkracht	IB'er inschakelen bij moeilijke situaties
okt	Informatieavond Op naar de middelbare school voor ouders van klas 6	leerkracht	Met hulp van IB'er
dec	Leerlingen en ouders van klas 6 krijgen advies in een gesprek	Leerkracht	Met ondersteuning IB en administratie
jan	Leerlingen klas 6 krijgen het concept onderwijskundig rapport mee. Ouders geven zo nodig een reactie en daarna wordt het definitief	Leerkracht	Met ondersteuning IB en administratie
feb	<p>Eerste ronde Groepsbesprekingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - IB'er kijkt naar de leerlingen in de les - Leerkracht werkt het leerlingvolgsysteem bij - Gesprek vindt plaats waarin zorgniveau's worden besproken - Er wordt gekeken naar mogelijke doubleurs - Verslag groepsbespreking zet de IB in ParnasSys bij de des betreffende leerling 	IB/Leerkracht	Bewaken van tijdspad

feb/mrt	IB bespreekt hulp buiten de klas met inzet RT en OA en maakt een rooster	IB	
mrt	- Oudergesprekken vinden plaats - Verslagen wordt getekend in Parnassys gezet	Kleuterleerkracht	
mei	Uitslag van de IEP en mogelijke bijstelling advies VO niveau op verzoek ouders	Leerkracht	
jun	Tweede ronde Groepsbesprekingen - IB'er kijkt naar de leerlingen in de les - Leerkracht werkt het leerlingvolgsysteem bij - Gesprek vindt plaats waarin zorgniveau's worden besproken - Verslag groepsbespreking zet de IB in Parnassys bij de des betreffende leerling - In klas 5 is er sprake van een pre-advies voor het VO.	IB/Leerkracht	
juni	IB bespreekt hulp buiten de klas met inzet RT en OA en maakt een rooster voor volgend schooljaar.		
jun	Mogelijke overdracht tussen leerkrachten bij overnemen klas	Leerkracht	

Bijlage 1: Leerrijpheid

Missie: Leren voor het leven

Visie: Op Basisschool Wonnebald (vrije school) willen we de ontwikkeling van onze kleuters zo goed mogelijk volgen. We kijken naar de gehele ontwikkeling van de kleuter en bekijken hoe het kind zich op verschillende gebieden ontwikkeld.

We kijken naar de lichamelijke en motorische ontwikkeling, naar de sociale en emotionele ontwikkeling en naar de ontwikkeling van het denken.

Natuurlijk is het kind één geheel, maar verschillende gebieden zijn te onderscheiden.

Achtergrond:

Binnen de vrije school pedagogie onderscheiden we verschillende levensfasen die zichtbaar worden in ritmen van ongeveer 7 jaar.

In de eerste zeven jaar is het jonge kind bezig zich zijn lichaam eigen te maken en dit te bewonen. Het leert zijn lichaam te gebruiken. Vooral het "in beweging zijn" en het steeds maar doen staan centraal. (Leren kruipen, zitten, eten, staan, lopen, rennen, tekenen, etc.). In de tweede zevenjaarsperiode (7 -14 jr) ontwikkelt zich bij de kinderen vooral het gevoelsleven.

En in de derde zevenjaarsperiode (14-21 jr) ontwikkelt zich steeds meer het heldere en bewuste denken.

Alle gebieden ontwikkelen zich, maar in deze perioden staan deze bepaalde ontwikkelingen van doen/handelen, gevoelsleven en denken, volgens de inzichten van de vrije school pedagogiek centraal. Wij zien in onze pedagogie *1 dat het jonge kind tot ongeveer 7 jaar

een heel ander kind is dan het lagere schoolkind en dat vraagt om een wezenlijk andere benadering. Daarom is het goed zeer zorgvuldig te kijken of een kleuter eraan toe is naar klas 1 te gaan (zie criteria leerrijpheid).

De levenskrachten*2 die een kleuter gebruikt om te groeien, gebruikt een kleuter voor de opbouw van zijn /haar lichaam. Zo zie je bijvoorbeeld, dat het kindje organen heeft wanneer hij/zij geboren wordt, maar in de eerste zeven jaar worden ze met behulp van deze levenskrachten verder uitgevormd. Rond het zevende jaar is het fysieke fundament van het kind klaar en kunnen de levenskrachten meer en meer voor denkactiviteiten gebruikt gaan worden.

Binnen onze school vinden wij het essentieel dat de kleuter de tijd krijgt om aan zijn fundament (zijn /haar lichamelijke) te bouwen. Daarom vinden we het zeer wezenlijk om schoolrijpe kinderen naar klas 1 te laten gaan (zie criteria). De lichaamsgerichte zintuigen, zoals de tastzin, de levenszin, de bewegingszin en de evenwichtszin zijn de zintuigen die centraal staan in de kleuterleeftijd en waarvoor we de voorwaarden willen scheppen om deze zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen. Het opdoen van levensechte ervaringen neemt daarom zo'n belangrijke plaats in de kleuterklas. Zo wordt er bijvoorbeeld wekelijks brood gebakken en/of soep gemaakt door oudste kleuters.

Te vroeg met abstracties bezig zijn, doet volgens onze visie te vroeg een beroep op deze levenskrachten, die nog zo hard nodig zijn voor de opbouw van het fysieke lichaam. Daarom vinden wij het belangrijk dat een kleuter werkelijk leerrijp is geworden, op fysiek, sociaal, emotioneel en denkgebied, alvorens hij/zij naar klas 1 gaat.

Wat houdt deze visie praktisch in?

- Bij het aannamesprek, wanneer een kindje voor de kleuterklas wordt aangemeld, vertellen wij aan de nieuwe ouders dat het voor het kind niet vanzelfsprekend is dat het gelijk met 6 jaar naar klas 1 kan doorstromen. We lichten de ouders voor over onze visie en vertellen dat we de ontwikkeling van hun kind volgen en de ouders daarbij betrekken en op de hoogte stellen. Zie ook de schoolgids.
- Eind januari vindt er een ouderavond plaats voor alle kleuterouders, waarbij het onderwerp leerrijpheid uitvoerig besproken wordt. Dit betreft het tijdspad en de criteria waaraan een leerrijpe kleuter moet voldoen voor klas 1.

Volgens de visie van onze school gaan de kinderen naar klas 1:

- Als ze voor 1 april 6 jaar zijn geworden en de zwaarwegende criteria ontwikkeld zijn.
- Kinderen die tussen 1 april en 31 augustus 6 jaar worden, maar die toch aan alle zwaarwegende criteria voldoen, zullen zorgvuldig in het leerrijpheidsproces worden mee genomen.

In februari vindt een onderdeel van het leerrijpheidsonderzoek plaats. Deze worden afgenomen door de kleuterjuf. Dit is niet de eigen kleuterleerkracht, maar de leerkracht van de andere kleuterklas. Daarnaast biedt het leerlingvolgsysteem informatie over de kleuterontwikkeling in relatie tot het proces leerrijpheid.

Voor volledige procesbeschrijving zie jaarkalender procesverloop.

Zwaarwegende criteria:*Grove motoriek*

- Horizontale en verticale middellijn worden nauwlettend gevolgd
- Evenwicht en coördinatie worden nauwlettend gevolgd

Fijne motoriek

- Pengreep

Lichaamsbesef:

- Lichaam oriëntatie

Gevoelsgebied:

- Taakgerichtheid
- Werkhouding

Taalontwikkeling:

- Rijmen

Rekenvoorwaarden:

- Ordenen
- Sorteren/correspondentie
- classificeren
- Seriëren
- Conservatiebegrip
- Lichaamsoriëntatie
- Ruimtelijke oriëntatie
- Tijdsbesef
- Meten en meetkunde: herkennen en benoemen van vierkant, cirkel etc.
- Tellen
- Getalbegrip
- Gecijferdheid (notie hebben van)
- Bewerkingsbegrip: veel, meer, minder etc.
- Visueel geheugen(vorm en kleur na leggen)
- Visueel geheugen(natekenen)
- Auditief geheugen (ritme)
- Auditief geheugen (nazeggen van woorden en zinnen)
- Meervoudige opdrachten (met bewegingen)
- Visuele discriminatie (verschillen zien)

Dit zijn onze zwaarwegende criteria die kinderen ontwikkeld moeten hebben voordat ze naar de eerste klas gaan. De kindkenmerken worden door de kleuterleidsters zorgvuldig bekeken en worden in beeldvorming meegenomen.

Uiteindelijke beslissing wordt genomen door de interne begeleider, de verantwoordelijkheid

voor een gedragen proces ligt ten alle tijden bij de schoolleider.

Voetnoten:

1. Lievegoed, B. (2003). Ontwikkelingsfasen van het kind. Zeist: Christofoor.
Schoorel, E. (1998). De eerste zeven jaar. Zeist: Christofoor.
Steiner, R. (1991). Lopen, spreken, denken. Zeist: Vrije Geestesleven.
2. Steiner, R. (2001). Theosofie. Zeist: Christofoor.

7. Ontwikkelplan

Onze school blijft in ontwikkeling om de ondersteuning voor zo veel mogelijk leerlingen te optimaliseren.

- Onderzoeken hoe we de hulpstructuur in onze school beter kunnen organiseren.
- Komen tot uniforme richtlijnen voor het onderwijs aan meerbegaafden. Het uitzetten, begeleiden en implementeren van leerlijnen voor deze groep leerlingen.
- Het werken met de leerlijnen taal en rekenen. De doelen van taal en rekenen als leidraad nemen en de doelen aanbieden en in een latere fase afvinken in Vink.
- Gedifferentieerd werken tijdens het periodeonderwijs en tijdens de oefeningen uitdiepen.

